КРЫВІНКА

ЛЮТЫ
№2 (283)
2022 год

ІНФАРМАЦЫЙНА-КУЛЬТУРНАЯ ГАЗЕТА БЕШАНКОВІЦКАГА РАЁНА



МЕРКАВАННЕ РЭДАКТАРА

ЛУКАШЭНКА ДУМАЕ ПРА РОДНУЮ МОВУ

На сустрэчы-нарадзе з навукоўцамі ў Нацыянальнай акадэміі навук, якая адбылася ў студзені 2022 года, Аляксандр Лукашэнка выказаўся пра беларускую мову ў грамадстве.

«Вы павінны разумець, што тое, што нас адрознівае ад іншых — гэта ёсць беларуская мова», — сказаў ён па-беларуску. «Беларуская мова — гэта тое, што адрознівае беларусаў ад астатніх. Таму трэба падумаць над тым, як зрабіць так, каб кожны беларус ведаў сваю мову», — сказаў ён

Ён прапанаваў падумаць над тым, каб кожны беларус ведаў сваю мову: «Ну хай так склалася, што гэта наша руская мова. Але руская мова не адрознівае нас ад іншых, а беларуская мова адрознівае ад іншых».

«Калі мы не будзем ведаць беларускай мовы — мы не беларусы», — заявіў Лукашэнка. Пры гэтым ён адзначыў, што беларускую насаджаць не будуць, але будуць імкнуцца да таго, каб кожны беларус мог на ёй размаўляць.

«Але мы пад уражаннем жніўня 2020 года пачалі неяк выплюхваць з гэтай вадой мутнай… і дзіця можам выплюхнуць. Гэтага ні ў якім выпадку не павінна быць. І моладзь гэта нармальна разумее», — заўважыў ён.

А таксама акцэнтаваў увагу на тым, што гаворка абсалютна не вядзецца аб нейкай мяккай беларусізацыі. «Палітыкі ў мяне няма мяккай беларусізацыі. Гэта глупства поўнае, выдумка», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Ён падкрэсліў, што ў моўным пытанні не павінна быць нейкіх шуму і гвалту, як «у часы нацыяналістаў у 1990-я»: «Гвалту было шмат, а толку мала».

Між іншым, яшчэ 26-га студзеня 1990 года Вярхоўны Савет БССР прыняў Закон "Аб мовах БССР", які надаў беларускай мове статус адзінай дзяржаўнай у Беларусі, а рускай мове быў нададзены статус мовы міжнацыянальных зносін.

У законе 1990 года прапісвалася, што "Грамадзянам Рэспублікі Беларусь гарантуецца права карыстацца іх нацыянальнай мовай", а таксама, што: "Мова – не толькі сродак зносін, а і душа народа, аснова і важнейшая частка яго культуры."

Так было да сярэдзіны 1995 году. Пасля травеньскага рэфэрэндуму, які ініцыяваў Лукашэнка, расейская мова атрымала таксама статус дзяржаўнай мовы. Гэта прывяло да амаль поўнага знішчэння беларускай мовы.

У законе 1990 года стаіць: "Жывe мова – жыве народ. Кожная мова, яе літаратурная, жывая мясцовая і гістарычная разнавіднасць – неацэнны скарб, які належыць не аднаму народу, а ўсяму чалавецтву".

Г.Станкевіч

****

У адчаі лютым халады
Сьнягі трымаюць ваныя.
Вясна спазняецца заўжды,
Прыходзіць нечаканая.

І певень топча ўсіх зраньня –
Няма праходу курыцы,
У неба твар спрабуе ўзняць
Сасна, ад сонца жмурыцца.

І хоць і парыць, і пячэ
Няблага тыдні цэлыя,
Шляхі лёд скоўвае яшчэ
Карою пачарнелаю.

Паўсюль у лесе сьмецьце, хлам,
Сьнягамі ўсё завалена.
Вадою з сонцам напалам
Затоплены праталіны.

І неба ўсё ў пухнатках хмар
Нібыта непрытомнае,
Захрасла ў суччы, быццам гмах,
Ад сьпёкі нерухомае.

Б.Пастарнак
пераклад Г.Станкевіча

ЛЮДЗІ ПРЫДЗВІННЯ

ГІСТОРЫЯ НАШАГА КАЛЕКЦЫЯНЕРА
(ЗАКАНЧЭННЕ)

Калекцыянер знаходзіць артэфакты ў Дзвіне, на агародах, палях, у закінутых дамах, адрынах, нарыхтоўчых канторах.

- "Чармет" (пункт прыёму другсыравіны) - святое месца, проста космас! Калі б хадзіў туды часцей, музей быў бы разы ў тры большы. Прыёмшчыца мне часам нават тэлефанавала: "Андрэй, прыходзь: прынеслі такі тапор, як ты любіш". Прыходжу - а там каменная сякера. Неаліт! Усяго ў мяне тры сякеры з навакаменнага стагоддзя. Адна з іх мяне проста "паклікала" да сябе.

Сяджу на працы, а мне не сядзіцца: трэба ісці ў "чармет". Прыйшоў, з кучы металалому выкапаў ванну. У ванне - сплясканае вядро. З вядра вытрасаю каменную сякеру! Як мне патлумачылі хлопцы з Акадэміі навук, яна не прызначалася для працы, а з'яўлялася статутнай прыналежнасцю правадыра. А трэцяя сякера з неаліту была ўся закураная: відаць, ляжала ў лазні. Я яе адмыў і падарыў сваяку, які вучыўся на гістфаку. Усяго ж у мяне каля 140 сякер. Большасць, вядома, сучасныя.

"Музейшчыкі казалі: „Па тваёй калекцыі можна абараніць дзве кандыдацкія"

У калекцыі шмат шаляў і гіраў для ўзважвання.

- Бешанковічы - гандлёвае мястэчка, у пачатку XX стагоддзя тут было каля 130 крамаў. Усё прадавалася, узважвалася. Таму ў мяне ёсць і "бязмены" - ручныя рычажныя шалі, і "шалі" - кубачкавыя шалі, а таксама гіры, некаторыя з іх старыя, яшчэ пятроўскіх часоў.

Самае каштоўнае ў музеі - гэта тое, што 99,9% экспанатаў належаць бешанковіцкай зямлі. Толькі некальки рэчаў патрапілі сюды з іншых рэгіёнаў. Музейшчыкі казалі: "Па тваёй калекцыі можна дзве кандыдацкія абараніць, бо ўсе артэфакты прывязаныя да аднаго месца".

У шматлікіх экспанатаў ёсць жывая чалавечая гісторыя: — Неяк мне кажуць: «Чапляй прычэп да машыны, паедзем у вёску Радзюкі: там гатовы музей дома, усе адрыны, гарышча забітыя цікавымі рэчамі».

Прыязджаем. Сустракае бабулька: «Вось гэтую прыладу забірай! І гэту таксама забірай, мне ўжо не патрэбна, старая я». Я грузіў-грузіў гэтае дабро, потым бачу: стаіць калаўрот, маленькі такі, зграбны. Бабулька заўсміхалася: «Ты на мяне паглядзі: я ж невялічкая, акуратная. Дык дзед пад мяне і калаўрот падагнаў. Лоўка атрымлівалася на ім прасці».

Збіраюся з'язджаць, а гаспадыня: «Што ты, ужо паедзеш? У мяне ўнучкі ёсць, і яны цукеркі любяць. Мо дасі рублёў 40? Даў, вядома. Вясёлая бабка! У адной закінутай вясковай хаце Андрэй знайшоў прыгожую драўляную шафу — цалкам з дрэва, аніякай фанеры. А на дзверцах усярэдзіне - цэлы сямейны архіў: гаспадары пісалі, калі ацялілася карова, калі пакрывалі свінню.

Ёсць у калекцыі некалькі прадметаў, прызначэнне якіх незразумела: - Што гэта такое, не ведаюць ні старыя, ні мае знаёмыя «навукоўцы», ні інтэрнэт. Вось, напрыклад, нейкі сектарны зацiск. А навошта ён? Хтосьці выказаў здагадку, што гэтай штукай заціскалі скуру. А адзін марак сказаў, што гэта гаагак - прыстасаванне, каб зрошчваць вяроўкі.

Некаторыя землякі лічаць Трубяцкога дзіваком: - Раяць: здай усё гэта ў «чармет» - і год пражывеш нябедна. Мясцовая маргінальная публіка мэтанакіравана шукае нейкія старыя рэчы. Яны ведаюць, калі прынясуць нешта цікавае, Андруха заўсёды адваліць ім пару бутэлек. Але нешта з музея я раздорваю.

Прыходзіць, напрыклад, мужчына, бачыць плуг, і ў яго вочы гараць: на ім бы папрацаваць! Я разумею, што гэты плуг сапраўды не будзе ў такога гаспадара іржавець, і аддаю.

Рамеснік робіць і аўтарскія працы - у тэхніцы арт-метал. Больш за ўсё ён ганарыцца інсталяцыяй «Галасы продкаў»:

- Стварыў яе за адзін вечар. Састарыў пару дошак, стылізаваў пад старажытныя дзверы, размясціў на ёй артэфакты і інструменты нашых продкаў: сякеры, сярпы, манеты, крыжыкі, аплаўленае шкло пасля вялікіх пажараў і гэтак далей. Працаваў - і на кончыках пальцаў у мяне нібы гарэлі сінія агеньчыкі. Я нібы бачыў і чуў гаспадара кожнай гэтай рэчы. Не ведаю, як гэта апісаць, але яны нібы сабраліся і стаялі побач. Пакуль не скончыў кампазіцыю, не мог адысці.

«Спрабаваў супрацоўнічаць з турфірмамі, але Бешанковічы стаяць не на іх маршруце»

Андрэй Трубяцкі расказвае, што раней у яго музеі было даволі шмат наведвальнікаў. - Прыходзілі школьнікі, студэнты, турысты, нават замежнікі. Быў неяк нямецкі гурт. Я ім кажу: "Прабачце, у мяне тут бардак, трэба навесці парадак". А яны: «Нічога не трэба, вылізаных музеяў мы ў Еўропе нагледзеліся, нуда страшная! А тут ходзіш, усё ўжывую, усё можна памацаць». Цяпер з наведвальнікамі стала туга.

Я спрабаваў супрацоўнічаць з турфірмамі, але, нажаль, нічога не выйшла. Яны забіраюць групу, напрыклад, у Віцебску, вязуць у Полацак, потым у Бярэзінскі запаведнік, а завяршаюць экскурсію ў Менску. Бешанковічы стаяць не на турмаршруце.

Што рабіць з калекцыяй далей,

(працяг на стар. 2)

ПЕРАСЛЕД

ШТРАФ ЗА ПАГОНЮ

Паездка ў Віцебск па прадукты для жыхара Бешанковічаў завяршылася штрафам — пільныя міліцыянты абласнога цэнтра заўважылі на багажніку аўто «забароненую сімволіку».

Жыхар райцэнтра спыніў машыну на стаянцы ля крамы "Еўраопт" на маскоўскім праспекце. Яго жонка пайшла па пакупкі, а мужчына застаўся за рулём. Праз некаторы час ён заўважыў, што два міліцыянты фатаграфуюць багажнік легкавушкі. Як аказалася, пільнасць праявілі супрацоўнікі Дэпартамента аховы МУС. У іх рапарце гаворыцца, што падчас патрулявання ля гіпермаркета, яны знайшлі на адным з аўтамабіляў забароненую сімволіку - герб Пагоня.

Мужчына запэўніў сілавікоў, што налепку на яго аўто прычапіў нехта староннi і ў іх прысутнасці зняў яе.

Супрацоўнікі Бешанковіцкага РАУС пры аглядзе ўжо не знайшлі на аўтамабілі ніякай сімволікі.

На судзе жыхар райцэнтра таксама заявіў, што не ведае, хто размясціў налепку на ягонай машыне. Суд, аднак, прызнаў яго вінаватым у здзяйсненні правапарушэння, прадугледжанага часткай 1 артыкула 24.23 КаАП - парушэнне ўстаноўленага парадку правядзення пікетавання, здзейсненае ўдзельнікам масавага мерапрыемства. У выніку мужчыну аштрафавалі на 160 рублёў.

Народныя Навіны Віцебска

ЛЮДЗІ ПРЫДЗВІННЯ

(пачатак на стар. №1)
уладальнік не ведае. Мясцовыя ўлады прапаноўвалі яму варыянты, але яны, гаворыць мужчына, не падыходзяць:

- Музей знаходзіцца ўжо не ў маім будынку: прадаў яго два гады таму. З цяперашнімі гаспадарамі мы ў добрых адносінах, і яны пакуль не просяць, каб забіраў сваё дабро. Але мне прыйшлося ўшчыльніць усё ў кучу, і зараз гэта больш падобна на гістарычную звалку. У школе мне выдзялялі клас, але што туды змесціцца? Два-тры калаўроты? Прапаноўвалі і будынак: мясцовы дом рамёстваў пераязджае. Але гэта вялікая адказнасць: у музей трэба наняць захавальніка фондаў, бухгалтара, вартаўніка, плаціць ім заробак, абслугоўваць будынак. А адкуль я ў Бешанковічах вазьму столькі наведвальнікаў, якія куплялі б білеты? Крыніц фінансавання я пакуль не бачу.

Калі пашанцуе, знайду прыватнага фундатара. Будзе балюча, калі ўсё гэта сыдзе туды, адкуль прыйшло, назад у "чармет".

onlíner.by

КУЛЬТУРА

НОВАЯ ВЫСТАВА ПРА ТАРФЯНІК

27-га студзеня 2022 года ў Бешанковіцкім раённым музеі адбылося адкрыццё выставы “Скарбы Крывінскага тарфяніка”, якую прадставіў загадчык аддзела археалогіі і першабытнага грамадства Інстытута гісторыі Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі, кандыдат гістарычных навук Максім Чарняўскі.

Упершыню за ўсю гісторыю археалагічных даследаванняў артэфакты, знойдзеныя на стаянцы Асавец-2, пасля навуковай апрацоўкі ў Акадэміі навук вярнуліся назад у Бешанковіцкі раён.

На выставе прадстаўлены экспанаты, якія знойдзеныя падчас археалагічных раскопак 2021 года.

Выстава працягнецца да 6-га сакавіка.

А.Тутэйшы

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

КАМУ МУЛЯЛА ВОЧЫ ТБМ?

Лявон Баршчэўскі, слынны перакладчык, беларус, які можа размаўляць на дзясятках моваў, ставіць рытарычнае пытанне: «Скажыце: каму спатрэбілася пад корань выразаць беларускую мову?»

На дзвярах памяшкання па мінскай вуліцы Румянцава, 13 вісіць абвестка, што яно здаецца ў арэнду: маўляў, звяртайцеся па ўказаным нумары тэлефона ў жыллёва-камунальную арганізацыю.

Мяркую, большасць чытачоў «Народнай Волі» ведаюць, што па гэтым адрасе з канца 1990 года і да мінулай восені знаходзілася сядзіба грамадскага аб'яднання «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны». Сябрамі якога ў свой час былі такія знакавыя постаці нашай культуры, як Ніл Гілевіч, Васіль Быкаў, Янка Брыль, Рыгор Барадулін, Генадзь Бураўкін, Адам Мальдзіс, Радзім Гарэцкі, Анатоль Вярцінскі, Генадзь Цыхун, Аляксей Марачкін...

Дык вось сёння памяшканне, у якім месцілася сядзіба ТБМ, пустуе. Ахвочых узяць яго ў арэнду, відаць, няма. А Таварыства беларускай мовы не можа працягваць сваю дзейнасць ні ў гэтым памяшканні, ні па-за ім з адной прычыны: Вярхоўны суд мінулай восенню ліквідаваў арганізацыю. Дзяржаўна-камунальная ўстанова, якая спаганяла з добраахвотнага таварыства за арэнду ні многа ні мала каля 1000 у.а. штомесяц, сёння не атрымлівае за памяшканне на Румянцава, 13 нічога...

Але справа нават не ў грашах. Скажыце: каму спатрэбілася пад корань выразаць беларускую мову? ТБМ імя Францішка Скарыны шмат рабіла для яе папулярызацыі, для таго, каб яна стала дзейсным чыннікам духоўнасці нацыі.

Зараз беларусам прапаноўваюць новы варыянт Канстытуцыі. Адразу ўзнікае пытанне: як жа яе распрацоўшчыкі задумваюць рэалізоўваць палажэнне, згодна з якім родная мова мае быць адной з дзяржаўных? Няўжо праз татальную «зачыстку» беларускамоўных у нашай краіне? Праз ліквідацыю іх арганізацый, звальненне іх з працы? Тут, як кажуць, у любога старонняга чалавека ў галаве з'явіцца кагнітыўны дысананс, а кажучы папросту — адчуванне, ці не сон гэта, ці не страшны кашмар?

Лявон БАРШЧЭЎСКІ, дэпутат Вярхоўнага Савета Беларусі 12-га склікання.

“Народная Воля”

ПРАКУРАТУРА

ЛОДАЧНУЮ ПЕРАПРАВУ ЗАБАРАНІЛІ

Пракуратура забараніла выкарыстоўваць для пераправы лодку, якой больш за 10 гадоў з парушэннямі перавозілі людзей у Бешанковічах.

Бешанковічы падзелены Дзвіной на дзве няроўныя часткі. Дарэчы, падчас першага падзелу Рэчы Паспалітай правабярэжная частка мястэчка адышла да Расіі, а левабярэжную анексію тады не закранула. Цяпер на правым беразе ракі (Стрэлка) тры вуліцы, на якіх размешчаны больш за 60 дамоў. Мосту праз Дзвіну ў Бешанковічах няма. Раней, да 2009 года, тут функцыянавала паромная пераправа, а потым сталі ўзводзіць часовы пантонны мост. Калі мост разбіраюць, да ледаставу людзей перавозяць лодкай. Калі ракаа спыняецца, яны пераходзяць па замёрзлай рацэ.

Як высветліла пракуратура, лодка, якой перавозілі людзей, не адпавядае патрабаванням бяспекі. Прычым, згодна з наяўным суднавым білетам тэхнічны агляд судна неабходна было правесці яшчэ ў траўні 2010 года — г.зн. тады, калі і была арганізавана лодачная пераправа. Атрымліваецца, што ўжо 11 гадоў людзей перапраўлялі праз адну з найбуйнейшых рэк Беларусі на небяспечным плаўсродку?

Між тым, у матэрыяле Onliner аб гэтай пераправе (“Крывінка” №16 за 2021 год) лодачнікі сцвярджалі, што тэхагляд пройдзены, выратавальныя камізэлькі для пасажыраў ёсць. Па дадзеных жа Віцебскай транспартнай пракуратуры, плаўсродак прыводзіўся ў рух пры дапамозе падвеснага матора, тады як фактычна з'яўляецца вяслярным і павінна кіравацца пры дапамозе вёслаў.

Мяркуючы па фота, гэта сапраўды звычайная пласкадонка. Маторам яе аснасцілі, як піша раёнка, зноў жа ў тым самым 2010 годзе. Акрамя таго, як устанавіла пракуратура, матарысты не мелі адпаведнага дазволу і не праходзілі медыцынскі агляд перад выездам.

Перавозка пасажыраў ажыццяўлялася без прадпісаных сігнальных агнёў, а таксама гукасігнальных прылад для падачы гукавых сігналаў, часта без выратавальных камізэлек. Па выніках прынятых мер пракурорскага рэагавання эксплуатацыя маламернага судна спынена, вінаватыя службовыя асобы УКП ЖКГ "Бешанковіцкі камунальнік" прыцягнуты да дысцыплінарнай адказнасці.

Народныя Навіны Віцебска

ЗДАРЭННЕ

ЗНАЙШЛІ КІРОЎЦУ, ЯКІ ЗБІЎ 33-ГАДОВАГА ВЯСКОЎЦА

Трагедыя здарылася 29 снежня мінулага года. У ДАІ паступіў трывожны сігнал: на 43-м кіламетры дарогі Р113 Сянно — Бешанковічы — Вушачы, непасрэдна ў вёсцы Пяцігарск, жыхары райцэнтра знайшлі нежывое цела маладога чалавека.

Начальнік аддзялення агітацыі і прапаганды ДАІ УУС Віцебскага аблвыканкама Надзея Каспяровіч расказала падрабязнасці:

-Якустанавілітады следчыя Дзяржаўтаінспекцыі, наезд на мясцовага жыхара быў учынены ў прамежак часу з 19:45 да 20:40. Пешаход атрымаў цяжкія траўмы, у выніку чаго і памёр на месцы здарэння. Кіроўца ўцёк.

Цягам двух тыдняў праваахоўнікі старанна вывучалі абставіны ДТЗ. Шукалі магчымых сведкаў і відавочцаў, апытвалі мясцовае насельніцтва, устанаўлівалі кіроўцаў, якія ў названы час праязджалі па гэтым участку дарогі.

У выніку карпатлівай апе-ратыўна-вышуковай працы следчым удалося выйсці на канкрэтнага вінаўніка аварыі. Ім аказаўся 49-гадовы віцяблянін, уладальнік Nissan NV Passenger.

Кіроўца прызнаўся ў зробленым і патлумачыў, што ў момант наезду моцна спалохаўся, пабаяўся наступнай адказнасці і таму пакінуў месца здарэння.

Надзея Каспяровіч канстатавала: спроба ўхіліцца ад пакарання дорага абыдзецца вінаўніку ДТЗ. У сувязі з гібеллю пешахода ўзбуджана крымінальная справа па частцы 2 арт. 317 Крымінальнага кодэкса. Кіроўцу пагражае пазбаўленне свабоды на тэрмін да пяці гадоў.

А.Тутэйшы
паводле сайта “СБ”

ЗЛАЧЫННАСЦЬ

ПАДЛЕТКАВАЯ ЗЛАЧЫННАСЦЬ ВЫРАСЛА

На тое звярнуў увагу пракурор Віцебскай вобласці Ігар Украінец у размове з «Віцебскімі весцямі».

У Віцебскай вобласці летась знізілася злачыннасць (у параўнанні з 2020 годам на 11,8 працэнта). Яе ўзровень на 10 тысяч насельніцтва ў Прыдзвінскім краі па-ранейшаму застаецца адным з найменшых у краіне (84,7 пры сярэднерэспубліканскім паказчыку 93,8). У той жа час заклапочанасць выклікаюць правапарушэнні сярод падлеткаў, а таксама гібель дзяцей, у тым ліку ад знешніх прычын.

Летась рост агульнай колькасці учыненых злачынстваў адбыўся ў Браслаўскім, Сенненскім, Пастаўскім і Глыбоцкім раёнах. А ў Віцебскім, Шумілінскім, Сенненскім і некаторых іншых раёнах узровень злачыннасці на 10 тысяч насельніцтва быў вышэйшы за сярэдні па вобласці і нават сярэднерэспубліканскі.

- У 2021 годзе ў вобласці адбыўся рост колькасці грамадзян, якія загінулі ў выніку ўтаплення (з 78 да 99), у тым ліку дзяцей (з 3 да 10), - паведаміў Ігар Украінец. - Чаму спрыялі недахопы і хібы ў працы суб'ектаў прафілактыкі па арганізацыі масавага адпачынку грамадзян ля вады. Значная колькасць работнікаў пацярпела на вытворчасці - загінула 15 чалавек, 75 - атрымалі цяжкія траўмы.

- Праблемнымі пытаннямі застаюцца папярэджанне і раскрыццё злачынстваў карыслівай накіраванасці, - кажа пракурор вобласці. - Узрасла за год колькасць разбояў, злачынстваў супраць грамадскага парадку і маральнасці. Павялічылася колькасць правапарушэнняў сярод непаўналетніх.

Так, рост і высокая ўдзельная вага падлеткавай злачыннасці адбылася ў Віцебску, Бешанковіцкім, Віцебскім, Гарадоцкім, Лепельскім, Полацкім, Расонскім, Талачынскім, Шаркаўшчынскім і Шумілінскім раёнах. Мае патрэбу ва ўдасканаленні работа па папярэджанні новых злачынстваў асобамі, якія маюць судзімасць. Колькасць правапарушэнняў сярод рэцыдывістаў узрасла ў 11 раёнах вобласці.

“Віцебскія весці”

РЕФЕРЕНДУМ

«В ТЕКСТ ОБНОВЛЁННОЙ КОНСТИТУЦИИ ЗАЛОЖИЛИ БОМБУ»

Колумнист «Народной воли» Светлана Калинкина отмечает в своем издании об уточнении в основной закон, которое означает возврат во времена СССР.



— Белорусам обещали, что обновленная Конституция будет рывком к демократии и народовластию, но в последний момент в текст была заложена бомба, — пишет Светлана Калинкина. — На народное обсуждение выносился проект Основного закона, в котором было зафиксировано, что «демократия в Республике Беларусь осуществляется на основе многообразия политических институтов, идеологий и мнений».

Однако в проекте, который предложен на референдум, формулировка изменена. Теперь часть первая статьи 4 гласит: «Демократия в Республике Беларусь осуществляется на основе идеологии белорусского государства, многообразия политических институтов и мнений».

Уточнение существенное. Потому что оно означает возврат во времена СССР, когда коммунистическая идеология была государственной, Компартия имела статус «руководящей и направляющей силы общества», а государственную политику априори надо было считать правильной и справедливой.

Устроили конвейер репрессий, расстреливали людей. Правильно!

Раскулачивали и выселяли с нажитых мест крестьян, уничтожили самый цвет сельского хозяйства. Слава Советской стране!

Голодомор. Так и надо!

Объявили антинаукой генетику. Партия не может ошибаться...

Работа за трудодни-палочки, ГУЛАГ, ввод войск в Афганистан, отсутствие в магазинах элементарных вещей в угоду гонке вооружений и поддержке стран Африки...

Всё соответствовало государственной идеологии. И теперь мы к этому возвращаемся. С тем лишь отличием, что в Конституции, по которой белорусам предложено жить в XXI веке, не предлагается однопартийная система.

Партий может быть несколько. Но из новой формулировки статьи Конституции вытекает, что все партии должны быть провластными. Гайдукевич со своими друзьями остается, а Борисов с социал-демократами — на выход!

И логика тут простая. Кто проводит государственную идеологию? Власть. Если вы против власти или ее каких-то действий, значит, это уже не та демократия, которая предусмотрена нашей Конституцией.

При этом что такое идеология белорусского государства, вопрос так до конца и не выясненный. Несмотря на то, что на эту тему написаны книги и учебники, курс идеологии преподают в вузах, идеологи работают на предприятиях. Но если попросить сформулировать четко и ясно, то внятного ответа не будет.

По содержанию, это, скорее всего, то, что скажет Лукашенко. Скажет «Придерживаемся политики многовекторности» — значит, многовекторность. Скажет «На Западе враги, а Беларусь — осажденная крепость» — значит, отгораживаемся от мира.

Если говорить о сути, то идеология белорусского государства в нынешней стадии — это иллюстрация старой советской песни: «Мы мирные люди, но наш бронепоезд стоит на запасном пути».

По форме... А формы нет. Потому что идеология государства — это национальная идея, объединяющая, мобилизующая, позволяющая людям разных убеждений прийти к осознанию общих ценностей, способствующая установлению в обществе атмосферы согласия и созидания.

На эту тему сказано много слов, написано много книг. Но национальную идею белорусское государство так и не сформулировало. Не скажешь же, что наша идея — сохранение у власти Александра Лукашенко и тех, кто рядом с ним.

Еще в конце XIX века белорусская интеллигенция поставила вопросы: «Откуда мы? Кто мы? Куда мы идем?» И сформулировала национальную идею о белорусской государственности.

Теперь у нас есть государство. Но где в этом государстве белорусы? Кто в этом государстве рядовые граждане? Куда мы движемся, руководимые государственной идеологией, сформулированной на уровне «за всё хорошее, против всего плохого»? Ответов на эти вопросы нет.

И теперь нам предложено согласиться с тем, что в Беларуси будет воплощена в жизнь армейская «шутка юмора»: «Пункт 1. Командир всегда прав. Пункт 2. Если командир не прав, читай пункт 1».

И это совсем не смешно.

Светлана Калинкина
www.nv-online.info

АНАЛІТЫЧНЫ ПОГЛЯД

“ЦУДАЎ НЕ БЫВАЕ — З АДЗІНСТВАМ СТАЛА ЗУСІМ КЕПСКА”

Экс-кандыдат у прэзідэнты-2006 Аляксандр Мілінкевіч расказаў «Филину» пра нявдзейсненую мару Лукашэнкі.

— Лукашэнка звярнуўся да беларусаў, што з'ехалі з краіны пасля падзей 2020 года. Маўляў, вяртайцеся, падайце на калені, кайцеся. На вашу думку, навошта сёння спатрэбілася такое «запрашэнне» вяртацца? Гэта спроба прадэманстраваць канчатковую перамогу над грамадствам? Ці завуаляваная пагроза: сядзіце за мяжой і не думайце вяртацца? І ці паедуць дамоў беларусы пасля такіх «прапаноў»?

— У гэтым шчырым звароце такая жаданая і нявдзейсненая мара мінулага «Года народнага адзінства»: усе на каленях — лаяльныя ўвесь час дзякуюць, «беглыя» бесперапынна каюцца.

Але цудаў не бывае. З адзінствам стала ну зусім кепска. Нявольнікі баяцца будучыні, таму яе і не маюць. Яе стварае не пуга, а грамадскі дыялог і ўзаемапавага.

Беларусы, якія пасля неверагодных пратэстаў у абарону годнасці аказаліся не па сваёй волі за мяжой, не адгукнуцца на непрыстойнае «запрашэнне» вяртання.

Прыйдзе час і абсалютная большасць з іх, адукаваных, неабыякавых, прыстойных, з высока паднятай галавой вернецца будаваць новую краіну — беларускую і еўрапейскую Беларусь на месцы ваяўнічай, агрэсіўнай тэрыторыі паміж Расіяй і Польшчай.

— Загучалі пагрозы адабраць маёмасць. Ці бачаца Вам тут гістарычныя паралелі? Якую пагрозу нясе гэтая ініцыятыва, калі яна будзе ўсё ж рэалізаваная, калі адбіранне маёмасці набудзе масавы характар?

— Экспрапрыяцыя — гэта шлях да самазабойства ўсялякіх дыктатур з таталітарызмамі.

Як у той прытчы пра бальшавікоў:

— Аб чым яны там крычаць на вуліцах? Яны хочуць, каб не было багатых.

— Дзіўна, а нашы продкі змагаліся, каб не было бедных...

У беларусаў абвостранае пачуццё справядлівасці, гэта была б гульня з агнём.

— Калі казаць агулам пра атмасферу ў краіне. Палітолагі гавораць пра сталінізацыю рэжыма. Ці згодныя вы з такой думкай? Як доўга ўлада можа пратрымацца ў такім рэжыме, не маючы рэсурсаў, акрамя дапамогі з Масквы, што робіцца ўсё меншай?

— Мінулым летам вядомы быў пасол заходняй краіны ў Беларусі запытаўся ў мяне: «Як у вас справы?». Я адказаў — як у Польшчы ў час увядзення ваеннага становішча ў 80-х. Ён сумна ўсміхнуўся і адказаў — вы жывеце напярэдадні 1937 года.

Тады мне не хацелася верыць, тым больш, я ж на месцы, а ён недзе там. А дыпламат меў халодную рацыю, мы ж зачаста думаем так, як нам прыемней.

Відавочна, што краіна рухаецца да сталінізма, пра які, не маючы дастаткова волі і веры, мы так і не сказалі праўды пасля Перабудовы. За гэты грэх зараз пакутуем.

Як доўга можа пратрымацца рэжым? Ведаю, што Паўночнай Карэі ў нас не пабудуеш, бо мы ў большасці ўжо дакладна не homo sovieticus. Дыктатура адыдзе, невядома толькі калі і якой цаной.

А яна можа быць і вялікай. Напрыклад, калі Пуціну ўсё ж захочацца вайны з Украінай, і Крэмль па-майстэрску разыграе так, каб яе распачаў Мінск у адказ на «памежную правакацыю бандэраўцаў». А Масква проста прыйдзе на дапамогу брацкаму народу.

Сяргей Васілеўскі
gazetaby.info

РОСТ ЦЭН

ЧАМУ РАСТУЦЬ ЦЭНЫ І КАМУ ГЭТА ВЫГАДНА?

Тэма росту цэн у апошні час не сыходзіць, як раней казалі, з газетных старонак. З інфляцыяй ніхто не можа даць рады, прадукты харчавання даражэюць прама на вачах, хатнія гаспадыні ў шоку... Рост цэн выгадны дзяржаве, абгрунтоўвае калумніст Office Life Віталь Чуясаў.

З апошніх навін яскравы прыклад: раскрыццё «змовы» ўладальнікаў баршчэвага набору — агароднінных баз, якія паднімаюць кошты на базавыя для харчавання беларусаў карняплоды. Я спецыяльна не выкарыстоўваю абарот «неабгрунтавана падымаюць», таму што «абгрунтаванні» ў той канфігурацыі эканомікі, якая склалася цяпер у свеце, могуць быць самыя камічныя. Прыкладаў тлумачэнняў росту цэн маса: ад крызісу сусветных лагістычных ланцужкоў і палітыкі раздачы практычна дарма грошай у ЗША бізнесу і насельніцтву да неўраджая грэчкі дзе-небудзь у сярэдняй паласе Расіі. Але тэма гэтай калонкі некалькі іншая — распавесці, каму выгадны рост цэн.

Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі правяла маніторынг, які паказаў, што «павелічэнне кошту прадуктаў харчавання часам апярэджвае рост заробкаў».

Адказ на паверхні: рост цэн выгадны дзяржаве. Гэта зусім не парадокс, як можа падацца з першага погляду. Так, мы прывыклі, што якраз дзяржава ў асобе розных яе прадстаўнікоў найбольш актыўна «змагаецца» з інфляцыяй. Але любыя статыстычныя даныя пакажуць, што ў гэтай «барацьбе» дзяржава часцей за ўсё прайграе з буйным лікам і цэны няўхільна растуць. Тлумачэнне вельмі простае, і яно звязана з асаблівасцю фарміравання бюджэтных даходаў — у прыватнасці, з удзелам у іх падатку на дабаўленую вартасць (ПДВ).

Цяпер для беларускага бюджэту ПДВ — галоўны сістэмаўтваральны падатак. На 2022 год, напрыклад, ён павінен забяспечыць прыкладна 53 працэнты даходаў

(працяг на стар. 4)

РОСТ ЦЭН

(пачатак на стар. 3)

рэспубліканскага бюджэту, або больш за трэць кансалідаванага (з улікам мясцовых бюджэтаў). Гэта значыць ПДВ для бюджэту Беларусі — гэта святое, галоўная ікона, на якую павінны маліцца тыя, хто працуе на дзяржаву, адрасаты сацыяльных праграм, пенсіянеры і жыхары бюджэтадэфіцытных беларускіх рэгіёнаў, якія атрымліваюць трансферы з цэнтра для падтрымання сацыяльных стандартаў узору канца XX — пачатку XXI стагоддзя.

Не буду ўдавацца ў хітрасці ўскоснага падаткаабкладання, але калі простымі словамі, то дзейнічае няўхільнае правіла: падвышаюцца цэны — растуць паступленні ПДВ. Далей можна разважаць аб «інфляцыі чаканняў», маральных аспектах скварнасці і прагі нажывы ўдзельнікаў капіталістычнай, рынкавай, сацыяльна арыентаванай ці іншай эканомікі, але «правіла ПДВ» усё роўна будзе дзейнічаць.

ПДВ — вельмі зручны падатак у плане адміністравання. Не думаю, што мы ад яго адмовімся бліжэйшым часам. Так, калі ўспомніць ліхія 1990-я з галапуючай інфляцыяй, то давайце яшчэ раз на яго памолімся — шмат у чым менавіта ўвядзенню ПДВ мы павінны быць удзячныя за тое, што дзяржаўная бюджэтная сістэма худа-бедна выстаяла, сацыяльная сфера не абрынулася...

Выкладваючы справаздачы па інфляцыі, Нацбанк і Белстат заўсёды акруглялі лічбы да дзесятых, гэта значыць — да адной лічбы пасля коскі. Заўсёды. Але не ў гэты раз, піша праект «Кошт урада».

А што далей?

Польшча з гэтага тыдня часова адмяніла (!) ПДВ на прадукты харчавання. Хаця яны і так у іх абкладаліся па паніжанай стаўцы 5% супраць стандартных 23%. На канец 2021 года рост цэн на прадукты харчавання і безалкагольныя напоі ў гадавым вылічэнні ў Польшчы складаў 8, 6%. На колькі знізяцца (ці прынамсі перастануць расці) тамака цэны на ежу, сказаць пакуль цяжка.

Але мае знаёмыя беларусы, якія жывуць у Варшаве, і так пісалі, што ў польскіх супермаркетах цэннік у пераліку на беларускія рублі такі ж, як у Мінску. А яшчэ я чытаю перыядычна літоўскую прэсу, якая выходзіць на рускай. Апошнім часам там папулярныя гісторыі пра тое, як літоўцы ездзяць на закупы да суседзяў па Еўразвязе (зусім як у дакавідныя часы — жыхары Брэстчыны і Гарадзеншчыны). І на адной паездцы з тыднёвым закупам прадуктаў першай неабходнасці на сям'ю з чатырох чалавек эканомія складае 50% супраць цэн, якія дзейнічаюць у Літве: €200 (у пераліку на злотыя) супраць €300, якія прыйшлося б заплаціць у літоўскіх крамах. Так, гэта такі спецыфічны турызм, на аматара, але тым не менш...

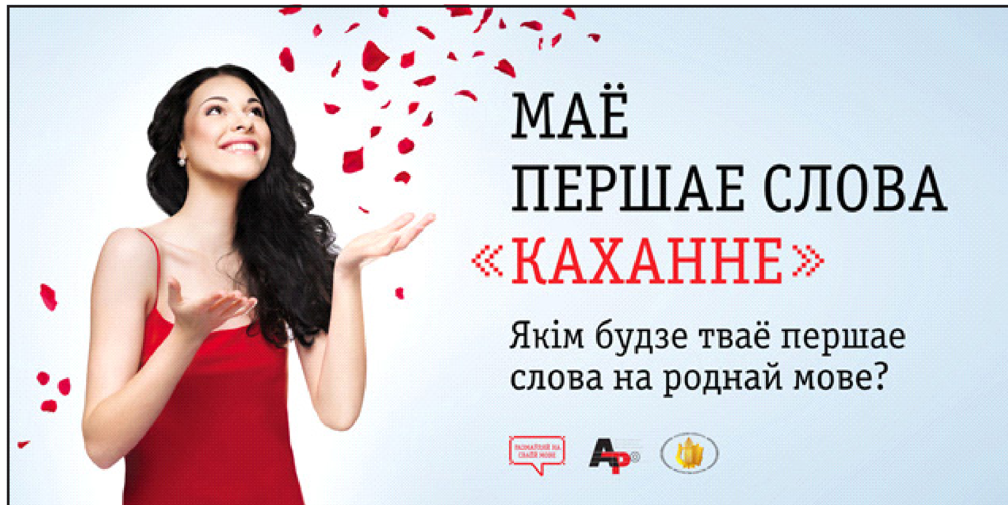
Таму брава польскаму ўраду — ён адзін з нямногіх у свеце (а ПДВ дзейнічае больш чым у 120 краінах свету) вырашыў з сябе пачаць барацьбу з інфляцыяй.

novychas.online

РУСІФІКАЦЫЯ

«ГЭТА ТАКІ ГРЭХ ПЕРАД БОГАМ...»

Паэт і грамадскі дзеяч Уладзімір НЯКЛЯЕЎ: «Нішчэнне ўсяго беларускага самімі беларусамі —гэта такі грэх перад Богам, што яго не адмаліць і ў сямі цэрквах».



«Расію я разумею. У 2024 годзе там выбары. Не будзе, канешне, сілавога захопу Беларусі, будзе паўзучая інкарпарацыя. Па сутнасці, ужо на сённяшні дзень Беларусь расійская» — пра гэта кажа Уладзімір Някляеў для партала «Народная воля»

Яны перакананы, што ў 2024 годзе яны выйдуць на адзіную валюту. Карацей, будзе выглядаць так, што Беларусь добраахвотна, хай і нефармальна, але далучылася да Расіі. Гэта, канешне, падыме палітычны рэйтынг Расіі, і на гэта яны разлічваюць. Яны так, але што мы — беларусы ва ўладзе ці ў апазіцыі? Мы што, можам неяк спавядаць гэтыя самыя ідэі? Мы што, самагубцы? Мы што, не бачым, як развіваецца свет?

Паглядзіце, што ў Італіі робіцца, што ў Іспаніі робіцца, у англічан што робіцца. Ірландцы хочуць быць ірландцамі. Нават тыя італьянцы, якія жывуць у Венецыі, кажуць: мы не італьянцы, мы венецыянцы. Так што песня пра зліццё народаў і нацый у нешта адзінае цэлае спяваецца даўно, але, па-мойму, гэта такая даволі фальшывая песня. Так, чалавецтва ёсць адно цэлае — гэта безумоўна, гэта арганізм адзіны, але кожны чалавек адрозніваецца ад кожнага чалавека. Так і нацыі і народы. А чым можна адрозніваца, калі мы страцім мову, культуру?

Нішчэнне ўсяго беларускага самімі беларусамі — гэта такі грэх перад Богам, што яго не адмаліць і ў сямі цэрквах. Да некага гэта ўрэшце павінна дайсці. Калі інакш нешта, то я тады дарма пражыў жыццё і нічога ў ім не зразумеў".

www.nv-online.info

МЕРКАВАННЕ

КАМУ І ПЕРАД КІМ ТРЭБА КАЯЦЦА?

Падчас нядаўняга Паслання Аляксандра Лука-шэнкі народу і парламенту не было звыклых авацый. Пляскалі слухачы падазрона рэдзенька, іх апладысменты выглядалі, кажучы па-народнаму, як адчэпнае.

Гэта заўважыў і сам выступоўца, пакрыўджана адрэагаваў і публічна папракнуў: маўляў, я тут перад вамі лістом сцялюся, а вы сваіх далоняў шкадуеце. Падобным чынам выпрошвае апладысменты ў раённым Доме культуры сталічны спявак, чыя песенная кар'ера падыходзіць да завяршэння.

А неахвотна пляскалі дэпутаты і чыноўнікі таму, што пры ўсім жаданні паверыць у пачутае не маглі. Чаго быў варты, напрыклад, пасаж пра сотні тысяч іракскіх бежанцаў, расстраляных і закапаных польскімі памежнікамі на мяжы пад Гроднам. Такім «адкрыццям» пляскаць не падымаліся рукі нават у тых, хто на падобных форумах заўзята апладзіруе ўжо не першае дзесяцігоддзе.

Заўважна ажывілася зала хіба разы тры-чатыры, калі эмоцыі Лукашэнкі ўсё ж перамаглі нашэсце сонных флюідаў, якія сяго-таго адольвалі проста перад тэлекамерамі.

У адным з выпадкаў пабудку сыграла наступная тырада, што прагучала як прэамбула да страшнага суда. Датычыла яна тых, хто пасля жніўня 2020 года быў вымушаны пакінуць Беларусь.

«Мой вам совет — кайтесь и становитесь на колени. Заплатите штрафные санкции за нанесенный ущерб. Хотя бы частично... Дальше будет хуже. Поэтому домой! На коленях! Ползком! Сопредседателями (камісіі па разглядзе спраў „збеглых". — М.С.) могут быть Генеральный прокурор и наш глашатай Григорий Азарёнок. И будем ориентироваться на решение этой комиссии».

Адразу ўявілася, як дзе-небудзь на Кургане Славы (гэткім сабе аналагу Паклоннай гары) засядае тая камісія, а да кургана на каленях паўзуць з-за мяжы тыя, хто вырашыў пакаяцца перад уладай. У вызначаны час ля кургана тармозіць «Тэсла» («падарунак Маска»), і Аляксандр Лукашэнка проста на капоце ўзгадняе спісы, рабалепна пададзеныя яму «глашатаем» Азаронкам...

Злавіў бы лося, ды не ўдалося, — гаворыць народная прыказка. Разбегліся грамадзяне далёка па свеце, нерат беларускага правасуддзя да іх не дастае. Той самы нерат, з якога ні ў зад, ні ўперад. А ўладзе хочацца, каб нерат той не пуставаў. Бо вяртанне блудных сыноў — карцінка эфектная яшчэ з часоў біблейскіх. Праўда, пасланне Лукашэнкі ў гэтым сэнсе спрацавала з дакладнасцю да наадварот. Калі хто і меркаваў вярнуцца, то цяпер дакладна ў родную краіну не паедзе. Пакуль не зменіцца ўлада.

Тут можна згадаць, як пасля Другой сусветнай вайны па лагерах перамешчаных асоб у Германіі ездзілі савецкія рэпатрыяцыйныя місіі і агітавалі беларусаў вяртацца на радзіму. Угаворвалі лёстачкамі, абяцалі райскае жыццё ў БССР. І сёй-той паддаўся на ўгаворы, сеў у падагнаны цягнік і паехаў у... ГУЛаг гадоў на дзесяць.

Аддамо належнае Лукашэнку — ён гаворыць адкрыта: прыпаўзайце, мы вас тут трохі засудзім, трохі аштрафуем, пракурорскую праверку зладзім, пакаяльныя відэаролікі запішам. Карацей, на літасць не разлічвайце. Плюс да таго адрасаванае апанентам «запрашэнне» прагучала на фоне бясконцых рэпрэсій і судзілішчаў, калі беларускія турмы папаўняюцца новымі і новымі палітвязнямі (іх ужо больш за 1000). Не спыняюцца і палітычныя звальненні — за ўдзел у пратэстных акцыях, за гумарныя кепікі з рэферэндуму, за допісы і лайкі ў інтэрнэце.

Дык навошта вяртацца? Ды яшчэ «паўзком і з пакаяннем»?

А калі задумацца, то за што і перад кім павінны каяцца, скажам, старшыні выбарчых камісій, якія на сваіх участках засведчылі паразу Лукашэнкі 9 жніўня? За што і перад кім павінны каяцца журналісты, якія спрабавалі данесці да народа небяспечную праўду? За што і перад кім павінны каяцца спартсмены і айцішнікі, настаўнікі і медыкі, прадпрымальнікі і акцёры, чыя віна толькі ў тым, што яны не жадаюць жыць у хлусні, не хочуць прыслужваць сагнутымі ў тры пагібелі лёкаямі на нячыстым валтасаравым гульбішчы?

Каяцца трэба зусім не тым, хто сёння змушаны жыць на ласкавым хлебе за мяжой, пакінуўшы тут старых бацькоў, любімую працу, утульныя хаты. Каяцца найперш трэба ўладзе — з самага верху да нізу. За тое, што дашчэнту растаптала яго вялікасць закон, кіруючыся незабыўным «не да законаў». За тое, што не пакарала фальсіфікатараў выбарчага працэсу, хоць іх прозвішчы неаднаразова агучваліся ў СМІ. За тое, што каты і забойцы сталі ў Беларусі недатыкальнымі....

Каяцца трэба перад народам. Бо смешна і недарэчна, калі пракурор і прапагандыст, які атрымліваў на вуліцах аплявухі ад жанчын, выстаўляюцца як нейкі калегіяльны arbiter elegantiarum.

А пакаяўшыся — перадаць стырно ўлады ў чыстыя рукі. Не на спешна сабраным сумніцельным спосабам «усебеларускім сходзе», не пераемніку з загадзя вызначаным узростам «за пяцьдзясят». А абранаму ўсенародна легітымнаму прэзідэнту — на сумленных і празрыстых выбарах.

Інакш нічога добрага ні тых, хто вернецца з-за мяжы, ні тых, хто чакае іх тут, у нашай краіне не чакае.

Міхась Скобла
Публікацыя з № 9 газеты «Народная Воля»

Заснавальнік і рэдактар: Станкевіч Георгій Мікалаевіч

Адрас рэдакцыі: Бешанковіцкі раён, в. Старыя Ранчыцы, e-mail: stan62@list.ru, тэл. 60237, маб. +375292184739
Газета выдаецца з сакавіка 2005г.

Падпісана да друку 15.02.2022 у 15.25
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца на ўласным абсталяванні.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.